

1. Багриновский М. Дирижерская техника рук. – М., 1947. – 118 с.
2. Безбородова Л. Дирижирование: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2119 “Музыка”. – М.: Просвещение, 1985. – 176 с.
3. Бенч-Шокало О. Український хоровий спів: Актуалізація звичаєвої традиції: Навч. посіб. – К.: Ред. журн. “Укр. Світ”, 2002. – 440 с.
4. Гинзбург Л. На пути к теории // Дирижерское исполнительство. – М., 1976. – С. 42 – 64.
5. Дмитревський Г. Хорознавство і керування хором. – К.: Держ. вид. образ. мистецтва і муз. культури УРСР, 1961. – 106 с.
6. Єгоров О. Теорія і практика роботи з хором. – К.: Держ. вид. творчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1961. – 239 с.
7. Казачков С. Дирижерский аппарат и его постановка. – М.: Музыка, 1965. – 111 с.
8. Колесса М. Основи техніки диригування. – К.: Музична Україна, 1973. – 198 с.
9. Краснощеков В. Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1969. – 229 с.
10. Лашенко А. Хоровая культура: аспекты изучения и развития. – К., 1989. – 149 с.
11. Мархлевський А. Практичні основи роботи в хорovому класі. – К.: “Музична Україна”, 1986. – 96 с.
12. Медынь Я. Методика преподавания дирижерско-хоровых дисциплин. – М.: Музыка, 1967. – 178 с.
13. Ольхов К. Вопросы теории дирижерской техники и обучение хоровых дирижеров. – Л.: Музыка, 1979. – 108 с.
14. Ольхов К. Теоретические основы дирижерской техники. – Л.: Музыка, 1984. – 160 с.
15. Пазовский А. Записки дирижера. – М.: Музыка, 1968. – 93 с.
16. Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1987. – 231 с.
17. Пігров К. Керування хором. – К.: Держ. вид. образ. мистецтва і музичної літератури УРСР, 1962. – 220 с.
18. Поляков О. Язык дирижирования. – К.: Музична Україна, 1987. – 83 с.
19. Птица К. Очерки по технике дирижирования хором. – М.: Музгиз, 1968. – 160 с.
20. Смирнова Т. Сучасна зарубіжна вища музична освіта: структура, тенденції розвитку, специфіка змісту // Проблеми сучасного мистецтва і культури. Зб. наук. праць. – К.: Науковий світ, 2001. – С. 143 – 152.
21. Соколов В. Работа с хором. – М.: Музыка, 1983. – 152 с.
22. Чесноков П. Хор и управление им. – М.: Музгиз, 1961. – 240 с.
23. Шерхен Г. Ученик дирижирования // Дирижерское исполнительство. – М., 1976. – С. 18 – 34.

The forming of the pedagogical proficiency of the teacher-beginner is created during a constant improving of his executive and analytical activity. Undoubted professor and executor performance done by a teacher stimulates the development of the student's individuality, his creative initiative.

Key words: conductor, chorus art, conductor performance, conductor technics, chorus sound.

УДК 78.087.681

ББК 85.318.841

Олександра Гринюк

ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ДИТЯЧИХ ХОРОВИХ КОЛЕКТИВІВ У КОНТЕКСТІ МУЗИЧНО-КОНЦЕРТНОГО ЖИТТЯ ГАЛИЧИНИ ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ.

У статті аналізується діяльність дитячих хорових колективів Галичини першої третини ХХ ст., розглядаються форми концертно-хорового виконавства учнівської молоді, розкриваються особливості репертуару шкільних хорів. Водночас зроблена спроба оцінити з позицій сьогодення внесок дитячого хорового мистецтва у розвиток вокально-хорової культури краю.

Ключові слова: дитяче хорове мистецтво, концертне виконавство, просвітницька діяльність, репертуар.

Осмислення цілісної картини мистецького життя Галичини першої третини ХХ ст. можливе за умови дослідження усіх сторін культурно-мистецького процесу. Виникнення і функціонування дитячих хорових колективів у шкільних осередках краю стало визначальним у розвитку хорового аматорського руху в Галичині. Дитяче концертно-хорове виконавство йшло єдиним виром у руслі національно-просвітницького напрямку, являючись могутнім засобом впливу на національну свідомість людей. Цей фактор видається актуальним із точки зору науково-пізнавального інтересу.

Окремі аспекти діяльності дитячих хорів у Галичині розглядаються у музикознавчих працях Ю.Булки, Л.Кияновської, Л.Мазепи, М.Загайкевич, М.Черепанина. Серед досліджень, які безпосередньо стосуються розвитку хорового виконавства Галичини, – праці Р.Дудик, Л.Мороз, М.Волошина. Основу інформативного матеріалу складають публікації періодичних видань (“Діло”, “Українська музика”, “Артистичний вісник”, “Рідна школа”). Їх автори – С.Людкевич, Б.Кудрик, А.Рудницький, З.Лисько детально фіксували події, що мали місце на той час. Аналіз наукової літератури засвідчив відсутність узагальнюючих праць із комплексного вивчення дитячого хорового виконавства.

Метою написання розвідки є відновлення широкої історичної панорами концертного виконавства дитячих хорових колективів з акцентом на специфіку репертуару, аналіз діяльності шкільних хорів на основі опрацювання архівних матеріалів і рецензій часописів того часу.

Поставлена мета окреслила завдання наукового дослідження:

- виявити особливості функціонування хорових колективів у початкових та середніх школах Галичини;
- висвітлити конкретні форми хорового життя учнівської молоді;
- визначити місце дитячого хорового мистецтва в загальному культуротворчому процесі.

Суспільно-політичне життя Галичини першої третини ХХ ст. визначалося пануванням на її території двох імперій: Австро-Угорщини (до 1918 р.) та Польщі (1919–1939). Тому, розглядаючи національно-культурний розвиток краю у контексті історичних подій, слід відзначити його специфічні особливості, що склалися у зв’язку з приналежністю галичан до тієї чи іншої держави.

В умовах Австро-Угорської монархії українське населення залишалося найбільш безправним. Політика соціального й національного поневолення українського народу в Галичині доповнювалася скрутним становищем у галузі освіти. Школа розглядалася як знаряддя денаціоналізації українського населення, тому уряд Австро-Угорщини різними шляхами намагався загальмувати розвиток національного шкільництва. З цією метою він віддав справу освіти в Галичині до рук Польщі. Поляки ж, у свою чергу, користуючись усією повнотою влади, вирішували не тільки свої проблеми, але й зазіхали на вирішення усіх українських проблем.

Гостро ставала потреба у створенні культурно-просвітницьких організацій, товариств, видавництв, які відстоювали б інтереси, права і свободи народу. Характерною ознакою мистецького життя краю досліджуваного періоду було виникнення різноманітних освітніх громадських осередків: читалень, народних шкіл, народних домів. Велику просвітницьку роботу серед населення краю проводили товариства “Просвіта”, “Рідна школа”, релігійна громада чину Сестер Василіанок, молодіжні організації “Сокіл”, “Січ”, “Пласт”, музично-хорові товариства “Боян”, “Бандурист”, “Сурма” та ін.

Не стояла осторонь суспільно-політичного життя краю і шкільна молодь Галичини, яка активно реагувала на злободенні питання часу. Щорічні Шевченківські та Франкові

святкування ставали постійною традицією у концертно-просвітницькому житті учнівської молоді, спрямованою на зміцнення національної духовності. Дуже вагому роль у цьому плані відіграло українське педагогічне товариство “Рідна школа”, засноване у 1881 р. Дослідження діяльності товариства підтверджує його історичне значення як фундатора національного шкільництва. Вагома історична роль “Рідної школи” полягає у підтриманні національних традицій виховання молодого покоління у складний для України час. Навчання у школах товариства відбувалося відповідно до навчальних планів і програм із різних предметів, серед яких обов’язковим був предмет “Співи”. Поряд із цим великого значення у навчальних закладах “Рідної школи” надавалось залученню дітей до хорового співу як доступної форми активної музичної діяльності [20, с.174].

Силами учнів та вчителів навчальних закладів “Рідної школи” влаштовувались святкові концерти. “імпрези” на честь визначних постатей чи з нагоди пам’ятних дат, проводились музичні авдиції. Висвітлення питання про організацію концертно-хорового життя у шкільних осередках товариства дає змогу виразно простежити, як саме хорова культура, творена в їх стінах, ставала загальнонаціональним надбанням.

Кожного року молодь шкіл і виховних закладів “Рідної школи” з великим натхненням святкувала роковини смерті Т.Шевченка. Слід відмітити, що свята на честь Шевченка від самого початку мали значення найбільшого народного торжества, пам’ять про Кобзаря посідала чільне місце в житті українців. Варто згадати про перші Шевченківські вечори української молоді. Один із них влаштували гімназисти Самбора 15 березня 1894 р. [22, с.99].

25 березня 1904 р. свято Шевченка провела гімназійна молодь Станіслава. Музичні твори (Д.Січинського “Лічу в неволі”, М.Лисенка “Реве та стогне”, А.Вахнянина “Урра, у бій”) виконувалися самими гімназистами [22, с.100].

Семикласна школа у Зборові вшанувала пам’ять Кобзаря святковим концертом, на якому шкільний хор виконав “Заповіт”, “Тече вода”. Молодь усіх навчальних закладів “Рідної школи” у Львові теж влаштувала святковий концерт на честь Т.Шевченка. Дитячий хор школи ім. Короля Данила виконав пісню М.Гайворонського “Ой чого ти почорніло”, українську народну пісню “Віє вітер”, хор Я.Степового “Гамалія” [23].

Традиційно шкільна молодь відзначала, крім Шевченківських роковин, ювілеї Ю.Федьковича, Б.Лепкого, І.Франка. брала участь у шкільних святах, влаштовувала змагання між школами на краще виконання народної пісні.

100-літні роковини з дня народження М.Шашкевича відзначали учні філії академічної гімназії у Львові вокально-інструментальними вечорницями. Мішаний хор гімназії (близько 60 осіб) під керуванням Ф.Колесси виконав нову композицію С.Людкевича “Шуми, вітре” на слова Т.Шевченка. Щиру овацію С.Людкевичу влаштувала публіка й за другу його пісню “Дайте руки, юні друзі” на слова М.Шашкевича (спеціально написану для цього ювілею) [18].

Різні нагоди були приводом для проведення урочистих святкувань. На одну із сумних – пошанування пам’яті М.Лисенка – першими відгукнулися учні української гімназії у Львові. Концерт, що відбувся 3 грудня 1912 р. у залі Народного дому, розпочався “Жалібним маршем”, який виконав оркестр. Пісні покійного композитора співали чоловічий і мішаний хори гімназії під керуванням учня І.Охримовича та вчителя Є.Форостини [22, с.100].

У нелегкі роки Першої світової війни учениці гімназії С.Василіанок влаштували концерт на честь митрополита А.Шептицького. Цікавим був виступ двох хорів гімназії-дитячого, який виконав “Піснь свободи” І.Біликовського, та хору старших класів, у виконанні якого прозвучали “Червона калина” і “Журавлі” в гармонізації Ф.Колесси [22,

с.103]. Слід відзначити той факт, що хорами диригувала учениця школи. Вчителі намагалися вчити школярів не тільки співати, але й керувати хоровими колективами, що позитивно позначилося на формуванні музичної освіченості населення краю.

Після розпаду Австро-Угорської імперії, у ході війни реальна спроба українського народу створити власну державу зазнала краху. Галичина опинилася у складі Польщі. Окупаційні власті проводили широку кампанію переслідування й ополячування корінного населення, а будь-які прояви українського духу вважалися антидержавними й суворо каралися.

Найбільше потерпала від “нового” конституційного ладу українська освіта. Узурпаторська політика польського уряду була спрямована на цілковите винищення українського шкільництва. Якщо в Галичині до війни в 1911/1912 рр. налічувалось 2612 українських народних шкіл, то в 1920/1923 рр. було 1930 шкіл для українських дітей [2, с.20]. Одночасно 31 липня 1924 р. ухвалено шкільний “кресовий” закон про утраквізацію шкільництва, відповідно до якого основним типом школи навчання ставала двомовна, так звана утраквістична, яка по суті була польською, бо в ній, крім обов’язкового вивчення польської мови, цією мовою викладалася польська історія і наука про Польщу. До того ж учителями “утраквістичних” шкіл були переважно поляки, які не знали української мови.

Така колоніальна політика щодо освіти викликала адекватну реакцію українців. Розуміючи значущість шкільництва й освіти, українська громадськість у складних соціальних та політичних умовах усіма силами намагалася відстоювати інтереси української шкільної справи. У цей період починають розширювати свою діяльність приватні школи. Займалися цим, перш за все, “Рідна школа”, “Учительська громада” і створений з представників провідних українських культурно-освітніх і громадських установ “Красивий шкільний союз”.

Стан шкільництва позначився і на розвитку загальної музичної освіти. Музика, як навчальна дисципліна, входила в перелік обов’язкових предметів усіх приватних українських шкіл, адже музичне мистецтво відігравало важливу виховну роль у формуванні свідомості й духовної культури учнівської молоді.

Поряд із цим на той час розвивалися організації шкільного самоврядування, наприклад “Співочі дружини”. Вони організовувались на території Галичини в період 20–30 рр. XX ст. і мали на меті “розбуджувати у школярів любов до мистецтва, а особливо до співу і музики” [2, с.31].

“Співочі дружини” під керівництвом учителів проводили таку роботу:

- працювали над розучуванням нот;
- розвивали й виправляли свої голоси;
- вивчали народні пісні й мелодії;
- готували співочі вечірки та ювілейні концерти;
- організовували й вели шкільні хори та оркестри.

Варто зазначити, що у післявоєнний час молодь Галичини продовжувала вшановувати своїх ідейних провідників, організовуючи на їх честь святкові концерти, які не обходились без “добре влаштованого хору”. Музика об’єднувала учнівську молодь єдиною метою і прагненням – вшанувати ідею свята своїм мистецтвом, а шкільна творчість талановитих учнів була першим їхнім кроком на шляху до концертно-виконавської практики.

Однією з перших дат, яку відзначила академічна гімназія у Львові 23 березня 1921 р., була 60-та річниця смерті Т.Шевченка. Велика і дбайлива праця, вкладена Я.Вітошинським, відчувалася у співі чоловічого й мішаного хорів, якими диригував учень Ю.П’ясецький [22, с.104].

120-ту річницю з дня народження Т.Шевченка урочисто відзначили учні львівських гімназій. Особливо сподобались присутнім хорові колективи: чоловічий (“Дайте руки” М.Шашкевича –

С.Людкевича, “Сонце заходить” Т.Шевченка – О.Роздольського) та мішаний (в’язанка народних пісень в обробці К.Стеценка). Хорами диригував В.Козак та учень Я.Шуст [6].

Кілька років підряд молодь усіх навчальних закладів “Рідної Школи” у Львові давала спільний концерт на честь Т.Шевченка: дитячий хор та великий хор школи князя Льва – “Шевченкова могила” (сл. Коваленка, муз. Б.Кудрика); дитячий хор дівочої школи ім. Т.Шевченка – “Тихо, тихо Дунай воду несе”, “У неділю рано” (М.Гайворонського), “Ой літа орел” (К.Стеценка); дитячий хор школи ім. Короля Данила – композиція П.Ніщинського “Гадання” [5].

Шкільна молодь Станіславова вшанувала пам’ять Шевченка концертом, що відбувся 6 квітня 1937 р. Святкова програма включала “Хор бранців” із “Гамалії” М.Лисенка й першу дію з опери “Катерина” М.Аркаса – під керівництвом Я.Барнича. Молодь школи ім. М.Шашкевича влаштувала концерт у честь Т.Шевченка, виконуючи низку пісень на дитячий хор під орудою учительки п.С.Курієць [8].

Слід відмітити, що Шевченківські концерти молоді значно відрізнялися від концертів культурно-освітніх товариств та організацій. Тут відчувався справді святковий настрій, ширість і природність, а для старшого покоління, яке влаштовувало концерти, Шевченківське свято до деякої міри набрало офіційного характеру й шаблону [22, с.103].

Особливого значення у школах товариства «Рідна школа» надавали вихованню в учнів любові та інтересу до народної творчості, зокрема до народної пісні. Так, семикласна школа у Рогатині славилася триголосим шкільним хором, який на свої концерти завжди збирав велику кількість слухачів. Хором було започатковано поїздки по селах. Репертуар хору (кер. Василь Кривоус) містив твори українських композиторів і, обов’язково, обробки українських народних пісень [19].

Серед виховних засобів, які вводили навчальні заклади «Рідної школи», були «імпрези», про що зазначалося вище, а саме: проведення національних свят, урочистостей з нагоди пам’ятних великих днів і подій. Імпрези існували як форма виховної та освітньої діяльності. Їхній зміст носив, відповідно до свята чи ювілею, концерту чи річниці, виховний характер, сприяв збагаченню духовного світу людини. Імпрези влаштовували так звані “кружки” (гуртки) як для своїх членів, так і для широкого загалу, наприклад кружок “Рідної школи” в Рогатині. При народній школі існував драматичний гурток, а також дитячий три- й чотириголосий хор. Протягом 1932 р. школа провела в Рогатині свято Шевченка, Франка, свято Матері і три дитячі театральні вистави [16].

Помітна робота велась і в сусідньому Галицькому повіті. 28 січня 1934 р. повітовий кружок “Рідної школи” в Галичині при співпраці комітету Пань влаштував “Вечір пісні”, а на закінчення – виставу “Данило-чарівник” у залі Народного дому в Залукві. Хор під керівництвом проф. Яновичівної проспівав кілька щедрівок та в’язанку народних пісень [5].

Окрім того, на 1934 р. припадала 10- літня річниця великого буковинського поета, першого українського шкільного інспектора Юрія Федьковича. З тієї нагоди Головна Управа “Рідної школи” постановила, щоб шкільні свята влаштовувались обов’язково всіма школами, кружками й курсами “Рідної школи”. Підкреслено, що програма свята повинна бути багатогою і різноманітною, включати обов’язково виступи хорів [6].

Улаштування музичних вечорів ушанування заслужених діячів культури увійшло у звичай шкільної молоді. Безумовно, така аматорська діяльність позитивно впливала на її культурне виховання, національну свідомість, естетичне почуття. А кожний новий прояв духовної діяльності молоді радо вітався у народі, бо цим вона давала доказ своєї життєвості й щораз зростаючого культурного розвитку. Тим більше, коли культурні заходи проводилися з благодійною метою.

Одночасно у досліджуваний період (часи польської окупації) у концертно-просвітницькому житті учнівської молоді відбуваються позитивні зрушення, з'являються нові форми концертно-хорового виконавства. Преса зафіксувала відомості про те, що дитячі хорові колективи брали участь у концертах та конкурсах, організованих філіями "Просвіти". Дане товариство від початку свого заснування (1868 р.) залишалося найбільш впливовою і значною культурно-освітньою організацією з широко розгалуженою мережею читалень, хорових колективів, оркестрів, шкіл тощо. Вагоме місце у культурно-освітній діяльності "Просвіти" посідала музика. Якщо в містах осередками музичної культури були "Бояни", філії Музичного товариства ім. М.Лисенка, на долю "Просвіти" випав увесь тягар музично-культурного розвитку села. У 1925 р. при сільських читальнях "Просвіти" було 304 хори, 10 духовних оркестрів, дано 374 концерти [1, с.132]. Дитячі хорові гуртки при читальнях "Просвіти" існували як форма позашкільної виховної роботи (так звані "Хори доросту") [2, с.17].

У газеті "Діло" за 24 грудня 1926 р. своїми враженнями від "Свята Просвіти", що відбулося у Станіславі, ділиться гість концерту: "... це був зрив народної стихії, яка не знає ніяких перепон. В концерті брали участь три старші хори, один дитячий, звучали декламації. Діти виступали весело, бадьоро. Великий успіх зі своїми хорами мали О.Стефанчук, О.Проняк та директор Грицишин"[3].

19 травня 1929 р. "Кружок Українських Жінок" Станіслава відсвяткував "Свято Матері" в залі "Сокола". Звучали хорові виступи дівочого хору гімназії Українського Педагогічного Товариства, а також хорові твори у виконанні "Бояна" [4].

У листопаді 1938 р. святкувала коломийська читальня "Просвіти" столітні роковини "Русалки Дністрової" концертом, у якому взяли участь оркестр Музичного інституту, хор "Бояна", хор доросту "Читальні" та солістка Гуманілович [1, с.138].

Того ж року у Станіславі учасниками читалень "Просвіти", "Січі", "Сокола" організовано великий Шевченківський концерт. Дитячий хор узяв участь у масовому святкуванні. На три голоси відспівав "Осіньну пісню" І.Воробкевича й ще кілька пісень [24].

Поряд із цим філіями "Просвіти" організовувались хорові конкурси з метою популяризації української пісні. Виховання пошани до рідної пісні було одним з основних завдань культурних організацій та співацьких товариств, адже занепад народної пісні завжди був ознакою занепаду національної свідомості людей.

Про такі конкурси Б.Кудрик писав: "Свято пісні, змагання просвітянських читальняних хорів – це одна з появ, що стають у нас щораз частіші. Це одна з оцих досадних відповідей творчої енергії народу на всі муки і терпіння, що їх завдають йому сучасні політичні й економічні обставини" [22, с.222].

Наприкінці травня розпочався традиційний конкурс хорів Стрийщини. Участь узяло 30 хорів (з одного повіту): мішані, жіночі, чоловічі і два дитячі. Загалом цей конкурс виявив досить високий рівень хорових колективів. Показово, що в деяких селах проводилась дуже інтенсивна робота, наприклад у Добрянах функціонувало чотири самостійні хори: міщаний, чоловічий, жіночий і дитячий з окремими диригентами й хористами [13].

У Бурштині 18 серпня 1935 р. філією "Просвіти" було проведено конкурс хорів, у якому на рівні з дорослими колективами змагався дитячий хор під орудою І.Жовнірович [7].

З допомогою Музичного інституту в Перемишлі 29 березня 1936 р. було влаштовано конкурс просвітянських хорів, участь у якому взяли 14 мішаних, три чоловічих і один дитячий хор [17].

Аналіз концертного репертуару дитячих хорів засвідчує про високий професійний рівень цих колективів, які нарівні з простими дитячими пісеньками озвучували часом масштабні за обсягом, різні за образно-тематичною сферою, складні для виконання твори

й навіть цілі полотна. Наприклад, репертуар дитячого шкільного хору української гімназії у Рогатині складався з таких творів: а capella – Служба Божа М.Кумановського, мотети Д.Бортнянського – “Блажен муж”, “Всякую прескорбна”; кантати з акомпанементом – “Заповіт” М.Вербицького, “Гамалія” І.Біликовського; твори С.Людкевича – “Молитва” з “Кавказу”, “Вічний революціонер” [12].

До репертуару хору школи ім. Короля Данила у Львові входили кантата - симфонія “Кавказ” С.Людкевича, хор з опери “Утоплена” “Туман хвилями лягає” М.Лисенка, “Пою коні” К.Стеценка, “Вечорниці” П.Ніщинського[5].

Гімназійний хор у Городенці виконував “Думу” з “Невольника” А.Вахнянина, кантату “Лічу в неволі” Д.Січинського [10].

Наведений вище перелік музичних творів свідчить, у першу чергу, про велику майстерність керівників дитячих хорових колективів, а також про дисциплінованість і працьовитість самих виконавців. Адже твори, які озвучувались цими колективами, не були пристосовані для дитячих голосів, а звідси – теситурні незручності, складність метроритмічної структури творів, насиченість гармонічної мови. Та попри все це шкільні хори мали сміливість включати до репертуару, а разом із тим пропагувати кращі зразки української пісенної спадщини.

Керівниками шкільних дитячих хорів були в основному вчителі музики, а диригентами, інколи, й самі учні. Періодичні видання того часу зафіксували прізвища таких майстрів хорової справи, як І.Гриневецький, В.Козак, І.Жовнірович, О.Пасецька, М.Матієв-Мельник, Й.Поташник, Д.Познанський, Е.Форостина та ін. Багато праці для вокально-хорової підготовки шкільної молоді доклав Я.Вітошинський. Його хор особливо відзначився на Шевченківському святі в березні 1904 р. “Історія академічної гімназії мусить записати золотими буквами ті часи, – пише М.Волошин, – коли знайшовся чоловік, що потрапив хор хлопчиків поставити на такий рівень, то професор Вітошинський” [22, с.100]. Інший рецензент, Б.Вахнянин, відзначав: “Прямо не хотілося вірити, що гімназійний хор можна довести до такого совершенства, як то зробив професор Вітошинський” [22, с.100]. Є відомості також про те, що з дитячими хорами у свій час працювали й такі відомі галицькі композитори-аматори, як М.Гайворонський, Я.Ярославенко, Б.Вахнянин, І.Левицький, І.Біликовський. Завдяки зусиллям і старанням цих митців дитяча хорова література поповнилася новими творами, що значно полегшило працю учителів музики й розширило репертуар дитячих шкільних хорів.

Підсумовуючи вищесказане, слід відзначити, що мистецький рух у школах та просвітніх організаціях Галичини першої третини ХХ ст. набув широкого розмаху. Дитяче хорове виконавство стало одним із наймасовіших видів шкільної творчості. Уся шкільна та позашкільна діяльність учнівської молоді в Галичині була центром духовного відродження, просвітництва народу. Належна музична підготовка, отримана учнями в загальноосвітніх школах, сприяла зростанню кількості аматорських хорових колективів, активізації концертного життя не тільки в містах, але й у селах регіону, стала основою професіоналізації диригентсько-хорової освіти та виконавства.

1. Гришан А. Просвітня зоря Прикарпаття. Нариси про історію товариства “Просвіта” між двома світовими війнами (1914 – 1939). – Івано-Франківськ: Сіверсія, 2001. – 170 с.
2. Дерев'яна Л.Й. Формування творчих здібностей учнів у загальноосвітніх школах Галичини (1900 – 1939рр.): Дис. ... канд. пед. наук. – Тернопіль, 2000. – 187 с.
3. Діло. – 1926. – Ч.287.
4. Діло. – 1929. – Ч.129.
5. Діло. – 1934. – Ч.107.
6. Діло. – 1934. – Ч.122
7. Діло. – 1935. – Ч.118.

8. Діло. – 1937. – Ч.111.
9. Дудик Р.В. Хорова культура Прикарпаття кінця XIX – першої третини XX ст.: Автореф. дис. ... канд. ... мист. – К., 2000. – 18 с.
10. З життя гімназій в Городенці // Рідна школа. – Львів, 15 червня, 1936. – Ч.12. – С.190.
11. Івано-Франківський обласний державний архів, Ф. 69, оп. 1, спр. 627, арк. 16.
12. Кудрик Б. Музичне життя в українській гімназії перед війною // Діло. – Львів, 1934. – Ч.259.
13. Лисько З. Дописи з краю // Українська музика. – 1937. – Ч. 4. – С. 59.
14. Мазепа Л., Мазепа Т. Шлях до музичної Академії у Львові. – Львів: Сполом, 2003. – Т.І. – С.95– 115.
15. Мороз Л.В. Диригентсько-хорове мистецтво Галичини другої половини XIX – першої третини XX ст.: Дис. ... канд. мист. – К., 2002. – 158 с.
16. Музичні авдіції в середніх школах // Рідна школа – Львів, 1 березня, 1936. – Ч. 5. – С.71.
17. Нижанківський О. Маркіянове свято у Львові // Діло. – 1911 – Ч.247.
18. Нагорещький М. Конкурс просвітянських хорів // Діло. – 1936. – Ч.78.
19. Рідна школа. – Львів, 15 квітня 1938. – Ч. 8. – С. 133.
20. Толошняк Н. Система музичної освіти в навчально-виховних закладах “Рідної школи” // Музика Галичини. – Львів, 1999. – Т.ІІ. – С.171 – 180.
21. Фрайт І.В. Проблеми музичного виховання школярів у діяльності західноукраїнських композиторів (II пол. XIX ст.): Дис. ... канд. пед. наук. – Івано-Франківськ, 1998. – 177 с.
22. Черепанин М.В. Музична культура Галичини другої половини XIX – першої половини XX ст.: Монографія. – К.: Вежа, 1997. – 328 с.
23. Шевченківські свята Рідної школи // Рідна школа. – Львів, 15 квітня, 1938. – Ч. 8. – С.125.
24. Шевченківське свято у Станіславові // Діло. – 1911. – Ч.84.
25. Шевченківські свята шкільної молоді у Львові // Діло. – 1931. – Ч.72.

The article analyses activity of children's choruses of Halychyna in the first quarter of the XX century, considers forms of concert-chorus activity of youth and reveals peculiarities of school choruses repertoire. Simultaneously the author tries to evaluate contribution of children's choral art into the development of vocal and choral culture of the region.

Key words: children's choral art, concern activity, enlightening activity, repertoire.

УДК 7.071.2: 78.087.1: 781.68

ББК 85.310.71.3

Соломія Саврук

“МИСТЕЦТВО ПЕРЕЖИВАННЯ” В ТЕАТРІ ТА МУЗИЧНОМУ ВИКОНАВСТВІ (НА ПРИКЛАДІ ФОРТЕПІАННОЇ ТРАДИЦІЇ)

У статті розглянуто психологічні механізми творчості музичного виконавця у зв'язку з відповідними тенденціями в театральному мистецтві. Досліджено проблему співвідношення емоційного й раціонального начал у драматичному театрі та музичному виконавстві. Крізь призму існуючих підходів у теорії театрального мистецтва проаналізовано специфічні аспекти переживання у творчості музиканта-виконавця.

Ключові слова: мистецтво переживання, виконання, виконавець, актор.

Характерні для нашої доби інтенсивна інформатизація, висока технологічність і універсалізація усіх галузей людської культури знаходять відображення й у стильовій своєрідності сучасного виконавського мистецтва, визначальними ознаками якого є підвищення ролі інтелекту, зростання рівня технічної майстерності, розширення репертуарного діапазону.